

Temat 1

Польський алфавіт. Поділ на голосні та приголосні.

Носові голосні a і ę. Вимова м'яких, пом'якшених, твердих, шиплячих у польській мові. Оглушення приголосних. Скоромовки.

Наголос у польській мові.

**Alfabet polski. Samogłoski i spółgłoski. Nosówki a i ę.
Spółgłoski miękkie, zmiękczone, twarde w języku polskim.
Skoromówki. Akcent**

Алфавіт

A a [a]	— aifabet, atrament
B b [б]	— budka, babcia
C c [ц]	— cebula, cyrk
D d [д]	— dom, droga
E e [e]	— ekonomika, elektryka
F f [ф]	— fotograf, fortepian
G g [г]	— gumka, gazeta
I i [i]	— idea, iglak
J j [й]	— Japonia, jablko
K k [к]	— kino, kurtka
L l [ль]	— lalka, lilia
Ł ł [ў/л]	— ławka, łopata
M m [м]	— mama, matematyka
N n [н]	— nowiny, nora
O o [о]	— obraz, okolica
P p [п]	— portret, palma
R r [р]	— ramka, rumianek
S s [с]	— słowo, sufit
T t [т]	— tato, tablica
W w [в]	— winda, wola
Z z [з]	— zebra, złoto
Y y [и]	— dym, ryby

Носові

a — kał (кут), mała (мука), łąka (луг), ząb (зуб), gołąb (голуб)

ę — ręka (рука), gęsty (густий), wędka (вудка), sędzia (суддя), występ (виступ)

У більшості випадків в українській мові в цих словах замість a, ę пишуть у, ю.

Nosówki *ę* і *ą* (z rezonansem nosowym)

Перед *s, z, ś, ź, sz, ż, rz, w, f, ch* носові голосні вимовляємо через ніс. Однак наприкінці слова *ą* і *ę* можна вимовляти як слабке *a/ę* або *o/e*.

ą

chcą — хочуть
 dążenie — прагнення
 gąszcz — гущавина
 maż — чоловік
 proszą — просять
 wachają — нюхають
 wąski — вузький
 wąwóz — яр, каньйон
 wodą — водою
 wstążek — стрічок
 związek — союз

ę

chcę — хочу
 gęsty — густий
 język — 1) мова, 2) язик
 mężny — мужній
 oręż — зброя (арх.)
 parę — пару
 proszę — прошу
 rżęsy — вії
 węch — нюх
 węższy — вужчий
 wodę — воду

Перед літерами *b, b', p, p'* носові вимовляються відповідно як *em* або *om*; перед *d, t, dz, c, cz* — *on, en*; перед *ć (ci), dź (dzi)* як *oń, eń*.

[em/om]

gołąb — голуб
 rąbie — рубач
 ząb — зуб
 gołębie — голуби
 zęby — зуби
 postęp — прогрес

[on/en]

dokąd — куди
 gorąco — гаряче
 kąt — кут
 mądry — мудрий
 piątek — п'ятниця
 sądzi — судить
 prędko — швидко
 nakręca — накручує
 zajęta — зайнята
 będą — буду
 chętnie — охоче
 będzie — буде

[oń/eń]

zgiąć — зігнути
 pięć — п'ять
 wziąć — взяти
 ściąć — обрізати

Перед *g, k ę* і *ą* вимовляють як англійське *ng [ŋ]*.

łaka — луг
 mała — мука
 pajak — павук
 rąk — рук
 okrągły — круглий
 pstrąg — форель
 bąk — 1) дзига, 2) джміль
 łąk — лугів

ślękitny — блакитний
 męka — мука
 piękny — гарний
 ręka — рука
 kręgi — круги
 potęga — сила
 tęgi — дебелий
 lęk — 1) страх, 2) переляк

Лише перед приголосними *l* і *ł* носові *e* і *a* вимовляють як *o* або *e*.

zgiął — зігнув
minął — минув
zginął — загинув
ściął — обрізав
wziął — взяв

zgięła — зігнула
minęła — минула
zginęli — загинули
ścięli — обрізали
wzięli — взяли

Двознаки

Ch ch [x] — chata, chmura
Rz rz [ж] — rzeka, rzepak
Sz sz [ш] — szafa, szkoła
Cz cz [ч] — człowiek, czekolada
Szcz szcz [щ] — szczęście, szczotka
Dz dz [дз] — dzbanek, dzwonek
Dź dź [дж] — dźwig
Dż dż [дж] — dżem, dżungla

Слід пам'ятати, що *cz*, *dź* і *drz* в польській мові вимовляється твердо:

czas, czy, poczeka, czyta, ręcznik,	dźdźysty, dźdźownica	drzewo
rzecz, teczka, zaczyna, wieczór,	gwizdźę	mądrze
wystarczy, zręczny, czapka, życzenie,	wyjeżdżam	drzemie
czekolada, człowiek, cztery	dżem, dżungla	

Подвійні

У польській мові є літери, котрі вимовляються як один і той самий звук:
ch i h — [x], ó i u — [y], rz i ż — [ж].

Ch ch — chomik, chleb, charakterystyka, chemia, chałwa
H h — hotel, hak, hamak, hałas, herb, herbata, historia

CH — пишуть тоді, коли в українській мові [X]

H — пишуть тоді, коли в українській мові [Г або літера відсутня]

Ó ó — ósemka, ówczesny, królik, król, róza

U u — ul, ulica, buty, kurka, gura, rudy

Ó — пишуть тоді, коли в українській мові [O, I, E]

U — пишуть тоді, коли в українській мові [Y]

Слід пам'ятати, що *ó* завжди пишуть у закінченнях *-ów*, *-ówna*, *-ówka*:
Kraków, domów, Krystkówna, widokówka.

На початку слова *ó* пишемо лише у словах: ósmu, ósemka, ów, ówczesny, ówdzie, ócz, ód (od słowa oda), ós.

Натомість **u** завжди пишемо у словах зменшено-пестливого значення: malusi, babulka, Ewunia, staruszek, tatuś, а також у кінці слова: papu, ojcu, mojemu.

Rz rz — brzeg, grzebień, brzytwa, wrzesień
Ż ż — żyrafa, żaba, żart, żmija

RZ — пишуть тоді, коли в українській мові [Р]
Ż — пишуть тоді, коли в українській мові [Ж] (ВИНЯТОК! żebro)

rz читаємо як [ж], однак після *k, p, t, ch* rz читаємо як [ш].

trzy — три	krzesło — стілець	chrząszcz — хруш	przerwa — перерва
trzask — тріск	krzywy — кривий	chrzciny — хрестини	przed — перед
trzęsą — трясуть	krzewy — кущі	chrzan — хрін	przez — через
patrz — глянь	pokrzywa — кропива	chrzest — хрещення	poprzek — поперек
trzeba — потрібно	krzyk — крик		przejście — перехід
trzymać — тримати			przybyć — прийти

М'які приголосні

Ć ć — ёма, ёwicznie, ёwierć
ń — koń, dłoń, dzień
Ś ś — ślimak, śliwka, świat, ślad
Ź ź — źródło, żrebak, żrenica

Слід пам'ятати: *ć, ń, ś, ź* пишуть лише наприкінці слова та перед приголосними.

Ć w języku polskim wymawia się podobnie, jak w języku ukraińskim **чь**:
Pięć, powtarzać, robić, ёма, ёwicznie, uczyć, wróćmy, zobaczyć, żyć

Tak samo brzmi połączenie *ci*:
Ciało, cień, ciężki, ciemno, ciuch

Ś w języku polskim wymawia się podobnie, jak w języku ukraińskim **шь**:
Świt, ślimak, śmiech, maść, kość, gość, ślad, śliwa

Tak samo brzmi połączenie *si*:
Siarka, posiłek, prosięta, wisiołek, Basia

Ź w języku polskim wymawia się podobnie, jak w języku ukraińskim **жь**:
Żrebak, źdźbło, niedźwiedź, źle, paż

Tak samo brzmi połączenie *zi*:
Ziemia, zielony, ziola, poziomki, ziarno, zima

dź w języku polskim wymawia się podobnie, jak w języku ukraińskim **джь**:
dźwig, dźwigać, niedźwiedź, łabędź, źdźbło